

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

سرشناسه:	عبدالوهاب فراتی، ۱۳۳۶ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور:	رهیافتی به علم سیاست و جنبش‌های اسلامی معاصر/ عبدالوهاب فراتی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۲.
فروست:	پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ، ۱۴۸.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۸۰۲-۴
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	چاپ دوم
یادداشت:	کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.
موضوع:	علوم سیاسی
موضوع:	جنبش‌های اسلامی
موضوع:	اسلام و سیاست
رده بندی کنگره:	JA ۷۱/ف۴۹ ۱۳۹۲
رده بندی دیویی:	۳۲۰
شماره کتابشناسی ملی:	۳۴۱۹۲۰۸

رهیافتی به علم سیاست و جنبش‌های اسلامی معاصر

عبدالوہاب فراتی

مرکز بین‌المللی
ترجمہ و نشر المصطفیٰ ﷺ

رهیافتی به علم سیاست و جنبش‌های اسلامی معاصر

مؤلف: عبدالوہاب فراتی

چاپ دوم (ویراست جدید): ۱۳۹۲ش / ۱۴۳۵ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۷۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش:

- قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸. تلفکس: ۰۲۵-۳۷۱۳۳۹۳۰۵-۹
 - قم، بلوار محمدامین، سہراہ سالاریہ. تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶
 - تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان وصال شیرازی و قدس، نبش کوچه اسکو، پلاک ۱۰۰۳. تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۱۹۲۰
 - مشهد، خیابان امام رضا علیہ السلام، خیابان دانش شرقی، بین دانش ۱۵ و ۱۷. تلفن: ۰۵۱۱-۱۵۴۳۰۵۹
- pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: محمدسعید پناهی
- معاونت تولید: تورج روحانی
- ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: محمدباقر شکری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- آماده‌سازی: صراط گلمیشی
- صفحه‌آرا: محمدرضا کوثری
- ویراستار: حسین صافدل
- نمونه‌خوان: علی سلیمانی امیری

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقتضیات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آن، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت چهره‌های متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها تألیف شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

از طرفی بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی را در پی دارد.

در این بستر، حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی‌اند. «جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ» با قدردانی و سپاس از فاضل ارجمند جناب آقای عبدالوهاب فراتی مؤلف کتاب رهیافتی به علم سیاست و جنبش‌های اسلامی معاصر و تمام عزیزانی که در تولید این اثر همیاری و همفکری داشته‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

مقدمه پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

حقیقت‌مداری اصیل‌ترین و زیباترین راز هستی و حقیقت‌طلبی ماندگارترین و برترین گرایش آدمی است.

داستان پر رمز و راز حقیقت‌جویی بشر، سرشار از هنرنمایی مؤمنان، مجاهدان و عالمانی است که با تمسک و پای‌بندی به حقیقت بی‌متها، در مصاف بین حق و باطل، سربلندی و شرافت ذاتی حق را نمایان ساخته‌اند و در این میان، چه درخشندگی چشم‌نوازی در اسلام عزیز است که علم را به ذات خود، شرافتمند و فخیم دانسته و از باب تا محراب، کائنات را سراسر علم و عالم و معلوم می‌نمایاند و در مکتب آن، جز اولوالعلم و راسخان در مسیر طلب دانش، کسی را توان دست‌یابی به گنجینه‌های حکمت نیست.

علم برخاسته از وجدان پاک و عقل سلیم، در پرتو انوار آسمانی وحی، هم به فرد کمال انسانی، عظمت روحی و رشد معنوی می‌بخشد و فکر، اندیشه و خیال او را به پرواز درمی‌آورد، و هم جامعه را سمت و سوی سعادت‌مندان به‌بخشیده و آن را به جامعه‌ای متمدن و پیشرو متحول می‌کند. بی‌توجهی یا کوتاهی فکری است

اگر فرد و جامعه‌ای به دنبال عزت، استقلال، هویت، امنیت، سعادت و سربلندی مادی و معنوی باشد، اما آن را در صراطی غیر از حقیقت‌طلبی، علم‌اندوزی و حکمت‌مداری الهی طلب نمایند.

انقلاب سراسر نور اسلامی ایران که داعیه جهانی‌سازی کلمه الله و برپایی تمدن جهانی اسلام را داشته و فروپاشی و افول تمدن‌های پوشالی غرب و شرق را به نظاره نشسته است، با اندیشه فقاهتی در اداره حکومت و نظریه مترقی «ولایت فقیه»، طرازی از مسئولیت‌ها و مأموریت‌های حوزه‌های علمیه و روحانیت را عرضه نمود که امید و نشاط را نه تنها در شیعیان و مسلمانان، بلکه در دل تمامی آزادی‌خواهان و حق‌طلبان سراسر جهان زنده ساخت.

در این راستا، رهبر فرزانه انقلاب^(مدظله) با عزمی مصمم و با تمامی توان، همچون پیر و مراد خود خمینی کبیر^(رحمته‌الله)، در صحنه حاضر شده و با تأکید بر اهمیت و فوریت این حرکت فراگیر و بی‌وقفه، همه توانمندی‌ها و اراده‌ها را جهت تحقق جنبش نرم‌افزاری و نهضت تولید علم و تحول در علوم انسانی و نیز یافتن راه‌های میان‌بر و دانش‌افزا راهبری و رصد می‌کنند.

جامعه المصطفی^(ص) العالمية، نمادی درخشان از این رسالت جهانی و همت بین‌المللی انقلاب اسلامی است که بار مسئولیت تربیت مجتهدان، عالمان، محققان، متخصصان، مدرسان، مبلغان، مترجمان، مربیان و مدیران پارسا، متعهد و زمان‌شناس را بر دوش داشته و با تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی و قرآنی و گسترش مبانی و معارف اسلامی، به نشر و ترویج اسلام ناب محمدی^(ص) و معارف بلند و تابناک مکتب اهل بیت^(علیهم‌السلام) جامه تحقق می‌پوشاند.

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی^(ص) نیز که مهم‌ترین و گسترده‌ترین مجموعه پژوهشی المصطفی^(ص) است، بومی‌سازی و بازتولید اندیشه دینی معاصر، متناسب

با نیازها و اقتضائات عرصه بین‌الملل، تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی، گشودن افق‌های جدید فکری و معرفتی در دنیای معاصر، پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات فکری و معرفتی مخاطبان و تأمین و تدوین متون و منابع درسی و کمک‌درسی، به‌ویژه با رویکرد اسلامی‌سازی علوم و پشتیبانی علمی از فعالیت‌های سازمانی المصطفی ﷺ را از جمله مأموریت‌ها و تکالیف خود می‌داند.

اثر علمی پیش رو نیز به همت مؤلف محترم عبدالوهاب فراتی و برای دوره کارشناسی رشته علوم سیاسی، در چارچوب اهداف و برنامه‌های پژوهشگاه و مبتنی بر نیازسنجی‌های صورت گرفته، تهیه و تدوین شده است.

در پایان لازم است ضمن ارج نهادن به تلاش‌های خالصانه مولف محترم، از کلیه دست‌اندرکاران محترم آماده‌سازی و انتشار این اثر ارزشمند، بویژه همکاران محترم مرکز بین‌المللی نشر و ترجمه المصطفی ﷺ و همه عزیزانی که به نحوی در تدوین و انتشار آن نقش داشته‌اند، قدردانی و تشکر نماییم و از خداوند متعال برای ایشان و همه خادمان عرصه تبلیغ و نشر مفاهیم و معارف دینی، آرزوی بهروزی، موفقیت و سعادت نماییم.

پژوهشگاه بین‌المللی

المصطفی ﷺ

فهرست

بخش اول: علم سیاست

سیاست و عرصه آن.....	۲۳
مقدمه.....	۲۳
۱. مفهوم سیاست.....	۲۶
۲. تعریف سیاست.....	۲۸
۳. سیاست؛ علم یا فن؟.....	۳۳
۴. عرصه سیاست.....	۳۶
الف) دولت؛ عرصه علم سیاست.....	۳۷
ب) عرصه بین الملل و علم سیاست.....	۳۸
اصول و مبانی روابط بین الملل.....	۴۱
مقدمه.....	۴۱
بازیگران بین الملل.....	۴۳
۱. دولت؛ بازیگر اصلی بین الملل.....	۴۴
۲. عناصر دولت.....	۴۵
الف) جمعیت (مردم).....	۴۶
ب) سرزمین.....	۴۶
ج) حکومت.....	۴۷
د) حاکمیت.....	۴۸

۳. بازیگران غیردولتی..... ۴۹
- سیاست بین‌الملل بر اساس رهیافت قدرت ۵۵
- عناصر تشکیل دهنده قدرت..... ۵۶
- الف) ایدئولوژی..... ۵۷
- ب) عوامل اجتماعی - انسانی ۵۷
- ج) عوامل سیاسی ۵۹
- د) عوامل جغرافیایی..... ۶۲
- ه) عوامل نظامی..... ۶۲
- و) عوامل اقتصادی..... ۶۳
- جایگاه و اهمیت اسلام در روابط بین‌الملل ۶۴
۱. ریشه‌ها و عوامل رشد مذهب در زمان حاضر..... ۶۵
۲. علل اهمیت یافتن اسلام در عصر حاضر..... ۶۷
- الف) انقلاب اسلامی ایران..... ۶۷
- ب) شکست ایدئولوژی‌های غیر اسلامی..... ۶۸
- ج) بحران هویت در کشورهای مسلمان..... ۶۸
۳. اصول‌گرایی اسلامی؛ جانشین کمونیسم..... ۶۹
۴. اسلام و خلأ قدرت جهانی..... ۷۱
۵. تأثیر اسلام‌گرایی در سطح کشورها و مناطق بحران‌زده..... ۷۳
- نتیجه‌گیری..... ۷۶
- طرح یک نظریه اسلامی در روابط بین‌الملل (برای مطالعه)..... ۷۶
۱. انسان‌محوری..... ۷۷
۲. عقیده؛ مبنای تقسیم..... ۷۹
۳. روابط اُمت‌ها..... ۸۱
۴. نظام بین‌المللی از دیدگاه امام خمینی علیه السلام..... ۸۴
- سازمان‌های بین‌المللی..... ۸۹
۱. جامعه ملل..... ۸۹
- الف) پیشینه تاریخی (برای مطالعه)..... ۸۹
- ب) طرح جامعه ملل (برای مطالعه)..... ۹۳

ج) ساختار جامعه ملل	۹۴
یکم: مجمع عمومی	۹۵
دوم: شورای امنیت	۹۶
سوم: دبیرخانه	۹۷
د) اقدامات جامعه ملل	۹۷
ه) علل شکست جامعه ملل	۹۹
یکم: ضعف‌های سیاسی	۹۹
دوم: ضعف‌های ساختاری	۱۰۰
سوم: ضعف‌های حقوقی	۱۰۰
۲. سازمان ملل متحد	۱۰۱
الف) پیشینه تاریخی (برای مطالعه)	۱۰۱
ب) تفاوت «منشور ملل متحد» و «میثاق جامعه ملل»	۱۰۵
ج) اهداف اصلی سازمان ملل متحد	۱۰۶
د) وسایل رسیدن به هدف	۱۰۷
ه) عضویت در سازمان ملل	۱۰۸
و) مجازات تعلیق و اخراج	۱۱۰
ز) تشکیلات سازمان ملل متحد	۱۱۲
یکم: مجمع عمومی	۱۱۳
دوم: شورای امنیت	۱۱۵
- رقابت شرق و غرب در شورای امنیت در چارچوب جنگ سرد	۱۱۷
- موقعیت شورای امنیت پس از جنگ سرد	۱۱۹
سوم: شورای اقتصادی و اجتماعی	۱۲۱
چهارم: شورای قیمومت	۱۲۲
پنجم: دیوان بین‌المللی دادگستری	۱۲۲
ششم: دبیرخانه	۱۲۳
- دبیرکل	۱۲۳
- وظایف دبیر کل	۱۳۶
۳. سازمان کنفرانس اسلامی	۱۳۸

۱۳۹	الف) گروه کشورهای آسیایی
۱۳۹	ب) گروه کشورهای آفریقایی
۱۳۹	ج) گروه کشورهای عربی
۱۴۹	۴. اتحادیه عرب
۱۵۰	الف) نهادهای اتحادیه عرب
۱۵۱	ب) روابط میان کشورهای عضو
۱۵۱	ج) ارزیابی
۱۵۲	۵. سازمان وحدت آفریقا
۱۵۴	الف) سازمان وحدت آفریقا
۱۵۵	ب) ساختار تشکیلاتی سازمان وحدت آفریقا
۱۵۶	۶. موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)
۱۵۷	۷. سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)
۱۶۵	جغرافیای سیاسی
۱۶۵	مقدمه
۱۶۵	سیاست‌های جغرافیایی
۱۶۶	سیری در تحولات ژئوپولوتیک
۱۶۹	۱. دولت
۱۶۹	الف) سرزمین و ویژگی‌های آن
۱۷۰	یکم: توسعه ارضی
۱۷۳	دوم: وسعت سرزمین
۱۷۵	سوم: شکل سرزمین
۱۷۷	چهارم: موقعیت سرزمینی
۱۷۹	پنجم: وضع ناهمواری
۱۷۹	ب) جمعیت و ویژگی‌های آن
۱۷۹	یکم: کشورهای چندملیتی
۱۸۰	دوم: شکل‌های دولت
۱۸۳	۲. مرزهای سیاسی بین‌المللی
۱۸۳	الف) مرزهای خشکی

۱۸۳	یکم: تعریف مرز.....
۱۸۴	دوم: مراحل مختلف تعیین خط مرزی.....
۱۸۵	سوم: انواع مرزها.....
۱۹۰	ب) مرزهای دریایی.....
۱۹۰	یکم: تاریخچه قوانین دریایی.....
۱۹۱	دوم: چگونگی اندازه‌گیری دریای سرزمینی.....
۱۹۲	سوم: صلاحیت ملی در مناطق بدون ساحلی.....
۱۹۷	ج) مرزهای هوایی.....

بخش دوم: جنبش‌های اسلامی معاصر

۲۰۱	درآمدی بر جنبش‌های اسلامی.....
۲۰۲	۱. جریان پیروی از غرب.....
۲۰۲	۲. جریان احیا و بازسازی تفکر دینی.....
۲۰۳	۳. شعارها، اصول و ویژگی‌های مهم جریان اصلاح‌طلبی دینی.....
۲۰۳	الف) بازگشت به اسلام اصیل و پیراستن عقیده مسلمانان از بدعت و خرافه.....
۲۰۵	ب) وحدت و همبستگی مسلمین.....
۲۰۶	ج) هماهنگ کردن آموزه‌های دین با عقل و مقتضیات زمان.....
۲۰۹	۱. جنبش وهابیت در عربستان.....
۲۱۲	الف) مواضع فکری - سیاسی.....
۲۱۵	ب) آرا و اندیشه‌های محمدبن عبدالوهاب.....
۲۲۰	ج) ارزیابی.....
۲۲۳	۲. اخوان‌المسلمین.....
۲۲۳	الف) تاریخچه.....
۲۲۹	ب) اندیشه‌ها و اهداف اخوان‌المسلمین.....
۲۳۵	ج) سازمان و عملکرد اخوان‌المسلمین.....
۲۴۱	د) تبلیغات گسترده و جهانی اخوان.....
۲۴۳	هـ) همکاری با دربار مصر.....
۲۴۴	و) روابط اخوان با دولت‌ها و احزاب.....
۲۴۸	ز) رابطه با الازهر.....

- ح) نقش اخوان‌المسلمین در جنبش‌های اسلامی معاصر..... ۲۴۹
- ط) مخالفان و منتقدان اخوان‌المسلمین..... ۲۵۳
۳. جبهه نجات اسلامی الجزایر..... ۲۵۶
- الف) مسائل اعتقادی و اصول اساسی..... ۲۵۷
- یکم: بنیادگرایی و اصول‌گرایی..... ۲۵۸
- دوم: تفکر سلفی و وهابی..... ۲۵۸
- سوم: نظام حکومتی اسلام و نفی دموکراسی..... ۲۵۹
- ب) بحران الجزایر: رویارویی پایون و ریش (برای مطالعه)..... ۲۶۴
- ج) خط مشی سیاسی داخلی (برای مطالعه)..... ۲۶۵
- یکم: انتخابات پارلمانی..... ۲۶۷
- دوم: ائتلاف با سایر گروه‌های اسلامی..... ۲۶۷
- د) سیاست خارجی، روابط بین‌الملل و تحولات جهانی..... ۲۶۸
- یکم: مسئله فلسطین..... ۲۷۱
- دوم: نظم جدید جهانی..... ۲۷۱
- سوم: آینده نهضت جهانی اسلام..... ۲۷۲
- ه) دیدگاه‌های اقتصادی..... ۲۷۲
- و) مسائل متفرقه..... ۲۷۳
۴. جنبش شاه ولی‌الله در هند..... ۲۷۴
- الف) تاریخچه (برای مطالعه)..... ۲۷۴
- ب) مواضع فکری - سیاسی..... ۲۷۷
- ج) آثار و نتایج..... ۲۸۲
۵. نهضت اصلاحی شاه عبدالعزیز دهلوی (برای مطالعه)..... ۲۸۳
۶. نهضت سید احمد بارلی (جهت مطالعه)..... ۲۸۴
۷. نهضت اصلاحی سیدجمال‌الدین اسدآبادی..... ۲۸۶
- معضلات فکری - سیاسی از نگاه سید جمال..... ۲۸۹
- اصول و مبانی سیاست خارجی دولت اسلامی..... ۲۹۹
۱. فرایند اصول سیاست خارجی اسلامی..... ۲۹۹
- الف) اصل دعوت..... ۳۰۰

۳۰۱	ب) اصل تألیف قلوب
۳۰۳	ج) اصل عِتْق و فکِّ رَقَبَه
۳۰۳	د) اصل نفی سبیل
۳۰۷	ه) اصل جهاد
۳۰۷	و) اصلی توکلی و تبری
۳۰۹	ز) اصل احترام به عقود و پیمان‌های بین‌المللی
۳۱۰	ح) مصونیت دیپلماتیک سفرا و نمایندگان سیاسی
۳۱۱	ط) استجاره و امان
۳۱۲	ی) مبارزه با ظلم و استعمار و حمایت از مظلومان و ستمدیدگان
۳۱۲	۲. تحلیل اصول سیاست خارجی دولت اسلامی
۳۱۷	بحران‌های امروز جهان اسلام
۳۱۸	۱. اختلافات داخلی در کشورهای اسلامی
۳۲۱	۲. اختلافات میان کشورهای اسلامی
۳۲۳	۳. ضعف و زوال نهادهای اندیشه‌ساز و نخبه‌پرور
	بخش سوم: واژه‌نامه علوم سیاسی
۳۴۱	کتاب‌نامه

مقدمه مؤلف

سیاست و عرصه آن، اصول و روابط بین‌الملل، سازمان‌های بین‌المللی، جغرافیای سیاسی، جنبش‌های اسلامی معاصر، اصول و مبانی سیاست خارجی دولت اسلامی و بحران‌های موجود در جهان اسلام، محورهای هفت‌گانه‌ای هستند که در قالب چهار واحد درسی در مدارس علمیه جامعه‌المصطفی ص ع و آ لله العالمیة تدریس می‌شود.

هر چند به‌طور دقیق نمی‌توان عنوان مشترکی از محورهای فوق، انتزاع و بر آنها اطلاق کرد، با این همه، سیاست قدر مشترک همه آنهاست؛ از همین‌رو برای این کتاب، عنوان «رهیافتی به علم سیاست و جنبش‌های اسلامی معاصر» در نظر گرفته شد.

مباحث این اثر در دو بخش عمده سازمان یافته است:

بخش اول، مفهوم سیاست از نظر اندیشمندان مغرب زمین و در عرصه‌های داخلی و خارجی را بررسی می‌کند.

بخش دوم، به مهم‌ترین جنبش‌های اسلامی معاصر در دو قالب بنیادگرایان و اصول‌گرایان و چگونگی تعامل آنها با دنیای جدید پرداخته است. در قسمت پایانی این بخش، سیاست خارجی دولت اسلامی و نیز تزامم اصول سیاست

خارجی دولت اسلامی با واقعیت عینی عرصه روابط بین‌الملل و بحران‌های موجود در جهان اسلام مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ادامه، واژه‌نامه مختصر و فشرده‌ای از اصطلاحات علم سیاست فراهم آمده است.

گفتنی است که تدوین این متن، صرفاً به منظور تدریس است و استفاده از سایر منابع به غنای آن خواهد افزود.

در پایان، از همه اساتید و دوستانم که در تهیه این اثر یاری کرده‌اند، صمیمانه تشکر می‌کنم و از خداوند منان به واسطه لطف و مرحمتی که به این جانب در تألیف کتاب حاضر نموده است سپاس گزارم.

علیه التکلان والیه انیب

عبدالوهاب فراتی